

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 18 §:n muuttamisesta ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalain sovitellun päivärahan määräytymissääntöjä. Sovitellun päivärahan maksatusviiveiden vähentämiseksi ehdotetaan lain 18 §:ään tehtäväksi teknisiä tarkistuksia. Lisäksi työttömyysturvalain 19 §:ään ehdotetaan väliaikaisesti lisättäväksi säännös, jonka mukaan sovitellun päivärahan enimmäiskeston ei luet-

taisi soviteltuja päivärahoja lain voimaantulosta vuoden 1995 loppuun.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994. Työttömyysturvalain väliaikaista muuttamista koskeva laki on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden 1995 loppuun.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja muutosten tarve

1.1. Vajaata työaikaa tekevien henkilöiden työttömyysturva

Työttömyysturvalain 5 luvussa säädetään osittain työttömien oikeudesta työttömyyspäivärahaan. Työttömyysturvalain 5 lukua muutettiin 1 päivänä tammikuuta 1994 voimaan tulleella lailla (1537/93) siten, että kaikkien vajaata työaikaa tekevien kohdalla siirryttiin yhtenäiseen työttömyyspäivärahan ja työtulon yhteensovitukseen. Sovitellun päivärahan määrä riippuu yksinomaan työtulojen määrästä.

Sovitellun päivärahan piiriin tulivat vuoden 1994 alusta lukien uusina ryhminä lyhennettyä työviikkoa tai työpäivää tekevät henkilöt sekä satunnaista, alle kuukauden mittaista kokoaikatyötä tekevät henkilöt.

Lyhennettyä työviikkoa ja satunnaista kokoaikatyötä tekevät henkilöt olivat aikaisemmin voimassa olleen lain perusteella pääosin kaik-

kein edullisimmassa asemassa työttömyysturvan suhteen verrattuna esimerkiksi osa-aikatyötä tekeviin henkilöihin. Lomautetuille sekä satunnaista kokoaikatyötä tekeville maksettiin ennen 1.1.1994 täysi työttömyyspäiväraha kokonaan työttömiltä päiviltä työstä saatujen tulojen käytännössä mitenkään vaikuttamatta henkilölle maksettavan työttömyyspäivärahan määrään. Tulotietoja ei lomautusajalta pääsääntöisesti päivärahaa maksettaessa käytetty, vaikka aiemmin voimassa olleen lain 20 § koski myös lyhennettyä työviikkoa ja työpäivää työttömänä vastaanotetun osa-aikatyön lisäksi. Laki johti joissakin tapauksessa huomattavaan ylikompensatioon; työttömyysturvan ja palkan yhteenlaskettu määrä saattoi olla suurempi kuin henkilön kokoaikatyöstä saama palkka (vakuutuspalkka) oli ollut. Joissakin tilanteissa henkilöllä ei enää lainmuutoksen jälkeen ole oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan, koska saadut työtulot ylittävät lain 18 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyt rajat. Myös aiemmin osa-aikatyöstä tai sivutyöstä saatu tulo saattoi

estää työttömyyspäivärahan maksamisen, vaikka osa-aikatyöntekijän työaika jäi alle laissa tarkoitetun rajan. Tällainen tilanne on yleistynyt lain voimaantulon jälkeen sellaisten lyhennettyä työviikkoa tekevien henkilöiden kohdalla, joiden työajan lyhennys on ollut suhteellisen vähäinen.

Lainmuutos suosi matalapalkka-aloja ja vähäisten lisäansioden hankkimista. Mitä pienemmät lyhytaikaisesta kokoaikatyöstä saadut tulot verrattuna päivärahan perusteena olevaan palkkaan ovat, sitä suuremmaksi henkilön työttömyyspäiväraha muodostuu. Näissä tilanteissa henkilölle saatetaan maksaa kuukauden aikana soviteltuna työttömyyspäivärahana enemmän kuin viime vuonna maksettiin päivärahaa kokonaan työttömiltä päiviltä vastaavalta ajalta. Tällaisia tilanteita muodostuu lähinnä naisvaltaisilla, suhteellisen matalapalkkaisilla työaloilla.

Koska soviteltuun päivärahaan oikeutetuille henkilöille maksetaan työttömyyspäivärahat kuukausittain jälkikäteen, on tämä aiheuttanut muutoksia päivärahojen hakemisen ja maksatuksen rytmiin siten, että henkilölle ei työttömyyspäivärahaa voida maksaa ennen kuin päivärahaa hakeva henkilö toimittaa maksajalle saamistaan työtuloista selvitykset. Vastaavasti meneteltiin jo ennen 1.1.1994 työttömänä osa-aikatyön vastaanottaneen tai osa-aikaistetun henkilön kohdalla, jos työstä saatu palkka vaihteli kuukausittain.

Soviteltua päivärahaa maksetaan kaikilta niiltä päiviltä, joilta henkilö on päivärahaan oikeutettu. Päivärahaa maksetaan myös esimerkiksi satunnaisen, alle kuukauden kestävästä kokoaikatyön keston ajalta, jos henkilö on työvoimapolitiittisesti työttömyyspäivärahaan oikeutettu. Jos henkilöllä on useammasta tulolähteestä saatuja työtuloja sovitellujaksolla, huomioidaan sovitelussa kaikki yhdessä.

Soviteltua päivärahaa maksetaan yhdenmukaisin perustein riippumatta siitä, minkä vuoksi henkilö tekee vajaata työaika. Sosiaalipolitiittisesti käytäntö on oikeudenmukainen. Yhteensovitusmalli on kuitenkin joissakin tilanteissa, erityisesti lyhytkestoisten satunnaisten työsuhteiden kohdalla, aiheuttanut päivärahan maksun viivästymistä. Myös palkkatodistuksia tarvitaan aikaisempaa useammin. Samaa sovitellun päivärahan määräytymissääntöä on kuitenkin aikaisemmin käytetty tilanteissa, joissa henkilö on tehnyt osa-aikatyötä, eikä toimeenpano-ongelmia ole juurikaan ilmennyt. Maksa-

tuksen viivästyminen on osittain johtunut lain tiukkaan voimaantuloaikatauluun liittyvistä toimeenpano-ongelmista ja työttömyyskassojen rittämättömistä resurssoinnista. Osittain maksuviivästys johtuu lain rakenteesta, erityisesti tarkastelujaksoa ja sen alkamista koskevista säännöksistä.

Lain 18 §:n 3 momentin mukaan päivärahaa määrättäessä tarkastelujaksona käytetään kuukautta tai neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa. Tarkastelujakso alkaa 17 §:n 1 momentin 1—7 kohdissa tarkoitetusta muutoksesta eli esimerkiksi työajan lyhentymisestä tai osa-aikatyön tai lyhytaikaisen työn aloittamisesta. Tarkastelujaksoon vaikuttaa myös, jos henkilölle tulee jokin este työn vastaanottamiselle ja työttömyyspäivärahan saamiselle, esimerkiksi sairaus. Jos henkilöllä ei yhden tarkastelujakson aikana ole työtä, jonka palkka on otettava työttömyyspäivärahan sovitteeluun, seuraava tarkastelujakso aloitetaan siitä, kun hän on aloittanut tällaisen työn.

Työttömyysturvalain täytäntöönpanosta annettu asetus (742/84) on mahdollistanut jo aiemmin kaikissa tilanteissa ansioon suhteutetun päivärahan osalta päivärahan maksamisen päivärahaoikeuden alkamisesta lukien jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa. Peruspäiväraha on maksettu kokonaan työttömälle henkilölle kahden viikon välein. Osa-aikatyötä ja sivutyötä tekeväälle työttömyyspäiväraha on asetuksen perusteella jo ennen 1.1.1994 maksettu päivärahaoikeuden alkamisesta lukien jälkikäteen kerran kuukaudessa.

Työttömyyskassat siirtyivät vuosien 1992 ja 1993 aikana pääsääntöisesti kolmen viikon maksatusväleihin kokonaan työttömien kohdalla. Niin halutessaan työttömyyskassa voi kaikissa tilanteissa maksaa työttömyyspäivärahan kuukausittain jälkikäteen. Työttömyyspäivärahahakemusten käsittelyajoissa on maksajakohtaisia eroja. Kun henkilö on ollut satunnaisessa, alle kuukauden kestävässä kokoaikatyössä ja hän toimittaa työstä saamastaan palkasta selvityksen sekä työttömyyspäivärahahakemuksen maksajalle, on päivärahapäätöksen saaminen riippuvainen myös siitä, minkä ajan kuluessa maksaja käsittelee työttömyyspäivärahahakemuksen ja antaa asiasta työttömyysturvapäätöksen. Lisäksi palkkatietojen saamisesta johtuva viive aiheuttaa viivästyksiä työttömyyspäivärahan maksamisessa. Toisaalta ei voitane olettaa, että satunnaisesta kokoaikatyöstä palkkatietojen saaminen olisi jollakin

tavoin hankalampaa kuin aikaisempina vuosina osa-aikatyön palkkatietojen saaminen on ollut tai on edelleen.

Työttömyyskassojen keskimääräisessä päivärahahakemusten käsittelyajassa ei kuitenkaan ole mainittavaa poikkeamaa vuoden 1993 vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Keskimääräinen päivärahahakemusten käsittelyaika on noin 3—4 viikkoa.

1.2. Työttömyyspäivärahan suuruus

Laissa ei ennen 1.1.1994 ollut määritelmää sille, kuinka suuriksi henkilön palkka- tai muut työtulot satunnaisessa työssä voivat muodostua verrattuna työttömyyspäivärahan perusteena olevaan palkkaan. Hyvätkään palkkatulot eivät vaikuttaneet päivärahan määrään. Käytännössä esiintyi tapauksia, joissa henkilön vakiintuneena pidettävä palkkatulo jäi pienemmäksi kuin hänelle maksettavan työttömyyspäivärahan ja kuukaudessa ansaittujen tulojen yhteenlaskettu määrä.

Työttömyysturva ei tällöin, hyvässäkin suhdannetilanteessa toiminut kannustavasti siten, että henkilö olisi ollut valmis vastaanottamaan tai että hän olisi aktiivisesti pyrkinyt toistaiseksi jatkuvaan kokoaikatyöhön työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin, vaikka tällaista työtä olisi ollut tarjolla, jos työttömyysturvana ja palkkana oli mahdollista saada yhteensä enemmän kuin työälällä normaalisti kokoaikatyön palkkana olisi ansainnut.

Työttömyysturvalain 2 §:n mukaan työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi ja työttömyydestä aiheutuvien taloudellisten menetysten lieventämiseksi maksetaan työttömyyspäivärahaa. Näin ollen, edellisen kaltaisisa tilanteissa ei myöskään työttömyysturvalain tarkoitus toteutunut lain 2 §:n edellyttämällä tavalla.

Lain 18 §:n 1 momentin mukaan soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan siten, että päiväraha ja 80 prosenttia saadun palkan siitä osasta, joka ylittää 750 markkaa, voivat kuukaudessa (tarkastelujakso) yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Lain 18 §:n 2 momentin mukaan ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan maksaa niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu tulo tarkastelujakson aikana

yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäivärahana.

Osa-aikatyötä tehneet henkilöt ovat olleet ja ovat pääasiallisesti naisia. Esimerkiksi vuonna 1992 ansioturvassa maksettiin yhteensä 22 663 naiselle soviteltua työttömyyspäivärahaa vastaanotetun osa-aikatyön vuoksi. Määrä oli noin 75 prosenttia kaikista ansioturvassa osa-aikatyön perusteella soviteltua päivärahaa saaneista (yhteensä 30 255 saajaa). Kaikenkaikkiaan eri saajista sai ansioturvassa vuonna 1992 noin 6 prosenttia soviteltua työttömyyspäivärahaa vastaanotetun osa-aikatyön perusteella.

1.3. Päivärahaoikeuden kesto

Lain 19 §:n 1 momentin mukaan soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan joko 150 täyden työttömyyspäivärahan suuruinen määrä tai 18 kuukauden ajan sen mukaan, kumman säännön nojalla päivärahan maksaminen kestää kauemmin. Soviteltua työttömyyspäivärahaa ei lain 19 §:n 2 momentin mukaan voida maksaa enempää kuin 24 kuukauden ajan, vaikkei 150 enimmäismäärä olisikaan täyttynyt.

Sivutyöntekijälle maksetaan työttömyyspäivärahaa 500 päivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana, muun muassa koska sivutyötä tekevä 55-vuotta täyttänyt henkilö ei voisi päästä työttömyyseläkkeelle, jos päiväraha maksettaisiin samanlaisin rajoituksin kuin muille ryhmille. Sovitellut päivärahapäivät kerryttävät täysiksi työttömyyspäivärahapäiviksi muutettuna 500 päivän enimmäismäärää.

Lain 19 §:n 5 momentin mukaan paluuehtona sovitellun päivärahan piiriin uudelleen pääsemiseksi edellytetään voimassaolevassa laissa kuuden kuukauden yhdenjaksoista kokoaikatyötä. Lain 19 §:n 6 momentin mukaan henkilö voi sen jälkeen, kun työttömyyspäivärahan enimmäismäärä on tullut täyteen, päivärahaoikeuttaan menettämättä irtisanoutua työstään.

Lain 26 §:n 1 momentin mukaan peruspäiväraha tai ansioon suhteutettua päivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenteriviikkona saa olla yhteensä enintään viisi.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Sovittelujakso ja suojaosuus

Lain 18 §:ssä säädettyä neljän peräkkäisen kalenteriviikon tarkastelujaksoa (sovitte-
lujaksoa) oli tarkoitus käyttää vain tilanteissa, joissa palkka työalalla maksetaan lyhyemmissä kuin kuukauden maksujaksoissa. Käytännössä säännös ei aina ole toiminut näin. Tämän ja yhdenvertaisen kohtelun vuoksi 18 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos sovitte-
lujaksona käytetään neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa, suojaosa (750 markkaa) olisi sovitte-
lujaksoa vastaava osuus täyden suojaosan määrästä.

2.2. Sovittelujakson aloittaminen ja laskennallinen työtulo

Voimassa olevan 18 §:n 3 momentin mukaan tarkastelujakso alkaa 17 §:n 1 momentin 1—7 kohdassa tarkoitetun muutoksen alkamisesta. Tarkastelujakson aloittaminen muutoksesta on aiheuttanut päivärahojen hakemisen kannalta lisääntyvää neuvonta- ja ohjaustarvetta, jotta henkilöt hakisivat työttömyyspäivärahansa siitä ajankohdasta lukien, josta päivärahan ja työtulon sovittelu on säädetty tehtäväksi. Lisäksi tarkastelujakson, päivärahan hakemisjakson ja palkanmaksujakson yhteensovittaminen on ollut lain säännöksestä johtuen hankalaa.

Edellä todetun vuoksi ehdotetaan, että laissa ei enää säädettäisi tarkastelujakson aloittamisesta. Sovittelu tehtäisiin näin ollen kuukausittain tai neljän peräkkäisen kalenteriviikon ajalta jälkikäteen, kuitenkin ottaen huomioon mitä 18 §:n 1 momentissa säädetään. Lisäksi ehdotetaan, että 17 §:n 1 momentin 1—4 kohdan mukaisissa tilanteissa soviteltu päiväraha määrättäisiin laskennallisen työtulon perusteella, jos muutos alkaa tai päättyy kesken kuukautta. Voimassa olevassa laissa laskennallisen työtulon tekemisen mahdollisuudesta on säädetty vain 17 §:n 1 momentin 4 kohdan tarkoittaman työttömänä vastaanotetun osa-aikatyön kohdalla.

2.3. Sovittelun päivärahan maksaminen

Koska ansioon suhteutettu työttömyysturva

on vakuutusta, on perusteltua edelleen sovitella satunnaisesta kokoaikatyöstä saatu työtulo samoin perustein ja periaattein kuin muiden vajaata työaikaa tekevien kohdalla menetellään. Sen sijaan on tarpeen muuttaa lakia siten, etteivät henkilöt sovitellun työttömyyspäivärahan määräämiseen liittyvien teknisten seikkojen vuoksi joudu kohtuuttoman pitkään odottamaan työttömyysaikaista toimeentuloturvaansa.

Päivärahan maksatuksessa olevan viiveen vähentämiseksi ehdotetaan, että sovitte-
lujaksona päivärahaa määrättäessä voitaisiin pitää 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua lyhyempää aikaa (kuukausi tai neljä peräkkäistä kalenteriviikkoa), jos henkilö vastaanottaa 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun lyhytkestöisen työn, joka sijoittuu kahdelle eri sovitte-
lujaksolle.

Laskennallisen työtulon tekeminen näissä tilanteissa olisi perusteltua, koska suojaosa (750 markkaa) olisi kuitenkin lain 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu määrä ja tulot laskennallisesti muutettaisiin vastaamaan kuukauden tuloja, jolloin sovitte-
lujaksoa voitaisiin lyhentää. Laskennallinen työtulo tehtäisiin näin ollen jakamalla työstä saatu tulo sovitte-
lujaksoon sisältyvien laskennallisten työpäivien määrällä ja kertomalla jakojäännös 21,5:llä. Tällöin sovitte-
lujakso päättyisi kokoaikatyön vastaanotamista edeltäneeseen päivään, jos 17 §:n 1 momentin 5 kohdan mukainen työ sijoittuu kahdelle eri sovitte-
lujaksolle tai jos henkilö vastaanottaa yli kuukauden kestävänsä satunnaisen kokoaikatyön. Jos henkilö myöhemmin, alle kuukauden kestävänsä kokoaikatyön jälkeen uudelleen hakee päivärahaa, aloitettaisiin uusi sovitte-
lujakso tämän kokoaikatyön alkamisesta. Yhdenmukaisen menettelyn aikaansaamiseksi ehdotetaan myös, että 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua työstä saatu tulo otettaisiin sovitte-
lussa huomioon, vaikka henkilö ei ole ollut työnhakijana.

2.4. Sovittelun päivärahan kesto

Sovittelun päivärahan maksamisen ensimmäiskesto on suhteellisen lyhyt nykyisessä työllisyystilanteessa. Kokoaikaista työtä ei ole tarjolla, vaikka henkilö aktiivisesti pyrkisikin koko-
aikatyömarkkinoille. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lain 19 §:n 1 ja 2 momentissa mainittuihin enimmäismääriin ei luettaisi heinäkuun 1 päivän 1994 ja joulukuun 31 päivän

1995 väliseltä ajalta maksettua soviteltua päivärahoja. Soviteltua päivärahaa ei kuitenkaan voida maksaa kauemmin kuin henkilöllä on oikeus saada työttömyyspäivärahaa lain 26 §:n 1 momentin mukaisesti. Työttömyysturvan taroituksena ei kuitenkaan ole jatkuva osa-aikatyömarkkinoiden subventioiminen. Tämän vuoksi ei ole perusteltua poistaa sovitellun päivärahan enimmäiskestoa pysyvästi.

Kun sovitellun päivärahan lain 19 §:n 1 ja 2 momentin mukainen enimmäismäärä on täynnä, ei henkilöllä enää ole oikeutta soviteltuun päivärahaan. Nykyisen voimassaolevan lain perusteella henkilöllä on oikeus päivärahoikeuttaan menettämättä irtisanoutua työstään, jolloin hänelle maksetaan täysi työttömyyspäiväraha.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Esityksen vaikutukset yksilön kannalta

Lain 18 §:ään ehdotettujen teknisten korjausten johdosta päiväraha hakemusten käsittely nopeutuu ja maksatusviiveet, erityisesti satunnaista lyhytaikaista työtä tekevien kohdalla, vähenevät. Päivärahan hakemiseen liittyvä ohjaustarve vähenee.

Sovitellun päivärahan enimmäiskeston poistaminen väliaikaisesti pääsääntöisesti parantaa sovittelun piirissä olevien henkilöiden asemaa. Satunnaista kokoaikatyötä tekeville henkilölle maksettaisiin edelleen soviteltua päivärahaa vuoden 1995 loppuun saakka ellei työttömyyspäivärahan 500 päivän enimmäismäärä täyty.

3.2. Taloudelliset vaikutukset

Sovitellun päivärahan enimmäismäärät eivät ehdotuksen mukaan kertyisi heinäkuun 1 päivän 1994 ja joulukuun 31 päivän 1995 välisenä aikana, mikä jonkin verran lisää sovitellun työttömyyspäivärahan menoja. Toisaalta henkilöllä olisi päivärahoikeuttaan menettämättä oikeus irtisanoutua työstään ja saada kokonaan työttömän päivärahaa sen jälkeen, kun 19 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu enimmäismäärä on tullut täyteen. Sovitellun työttömyys-

päivärahan enimmäiskeston väliaikaisen poistamisen voidaan arvioida nykyisessä työllisyys-tilanteessa vähentävän kokonaan työttömille maksettavia päivärahamenoja vähintään vastaavan määrän. Työttömyysturvamenoihin kokonaisuutena arvioiden ei ehdotetuilla muutoksilla ole vaikutusta.

Lyhennettyä työaikaa tekevien osuus ansiopäivärahan saajista on ollut merkittävä, noin 15 prosenttia saajista. Lomautettujen ansiopäivärahan taso on ollut aiemmin keskimääräistä korkeampi. Työttömyyspäivärahan saajista 5–6 prosentille on maksettu soviteltua työttömyyspäivärahaa työttömänä vastaanotetun osa-aikatyön perusteella ja noin 1,5 prosentilla saajista on ollut sivutyö. Osa-aikatyöntekijöiden määrä työllisestä työvoimasta on kasvanut noin prosenttiyksiköllä vuodesta 1991 vuoteen 1993 verrattuna.

Lyhennettyä työviikkoa tekeville henkilöille maksettiin ansioon suhteutettua päivärahaa 1.1.1994–31.3.1994 yhteensä noin 40 milj. markkaa. Päivärahaa maksettiin noin 24 000 saajalle, joista osa oli vuoteen 1993 kohdistuvia päivärahoja. Vastaavana ajankohtana vuonna 1993 maksettiin lyhennetyt työviikon perusteella ansioon suhteutettua päivärahaa noin 37 000 saajalle yhteensä noin 125 milj. markkaa. Vastaanotetun osa-aikatyön perusteella soviteltua päivärahaa maksettiin ansioturvana edellä todettuna ajankohtana vuonna 1993 noin 27 000 saajalle yhteensä noin 100 milj. markkaa ja vuonna 1994 noin 35 000 saajalle yhteensä noin 123 milj. markkaa. Lisäksi edellä todettuna ajankohtana vuonna 1994 on soviteltua päivärahaa maksettu satunnaisen, alle kuukauden kestävänsä kokoaikatyön perusteella noin 8 900 saajalle yhteensä noin 30 milj. markkaa.

Ehdotetuista muutoksista syntyisi säästöä päivärahan maksajille lähinnä hallintokustannusten pienenemisenä.

4. Asian valmistelu

Ehdotetut muutokset on valmisteltu virkayönä. Ennen muutosesitysten tekemistä on asiasta neuvoteltu työmarkkinaosapuolten kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

18 §. *Sovitellun työttömyyspäivärahan suuruus.* Pykälässä oleva termi tarkastelujakso korvattaisiin termillä sovittelujakso, joka paremmin kuvaa lain sisältöä. Pykälän 1 momentti sisältää sovittelun päivärahan laskusäännön. Laskusääntöä täsmennettäisiin siten, että jos sovittelujaksona käytetään neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa, suojaosa (täysi suojaosa 750 markkaa) olisi ehdotuksen mukaan sovittelujaksoa vastaava osuus täyden suojaosan määrästä.

Pykälän 3 momentista poistettaisiin sovittelujakson alkamisajankohtaa koskeva säännös. Momentissa säädettäisiin sen sijaan mahdollisuudesta lyhyemmän sovittelujakson käyttämiseen tilanteissa, joissa henkilö on ottanut vastaan 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun satunnaisen, alle kuukauden kestävän työn, joka sijoittuu kahdelle eri sovittelujaksolle. Tällöin sovittelujakson ajalta työstä saatu tulo muutettaisiin laskennalliseksi työtuloksi. Edellä tarkoitetusta satunnaisesta työstä saatu tulo otettaisiin sovittelussa huomioon, vaikka henkilö ei olisi ollutkaan työnhakijana siten kuin 4 §:ssä säädetään.

Pykälän 4 momentin mukaan lyhyempää sovittelujaksoa voitaisiin käyttää myös tilanteissa, joissa 17 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettu muutos alkaa tai päättyy kesken kuukautta. Tällöin sovittelu päiväraha määrätäisiin laskennallisen työtulon perusteella.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994.

1.2. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

19 §. *Sovitellun työttömyyspäivärahan kesto.* Väliaikaisesti voimassaolevan 19 §:n 7 momentin mukaan sovittelun päivärahan 19 §:n 1 ja 2 momentissa mainittuihin enimmäismääriin ei luettaisi heinäkuun 1 päivän 1994 ja joulukuun 31 päivän 1995 väliseltä ajalta maksettuja sovitteluja päivärahoja.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994. Laki on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden 1995 loppuun.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994. Laki työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta ehdotetaan olemaan voimassa vuoden 1995 loppuun.

3. Säättämisyjärjestys

Esitykseen sisältyvät sovittelun työttömyyspäivärahan määräytymisperusteiden tekniset tarkistukset ja enimmäiskeston määräaikainen poistaminen eivät heikennä toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. Lakiehdotukset ehdotetaan käsiteltäväksi valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työttömyysturvalain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 18 §:n 1—4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1537/93) seuraavasti:

18 §*Sovittelun työttömyyspäivärahan suuruus*

Soviteltua työttömyyspäivärahää maksetaan siten, että päiväraha ja 80 prosenttia saadun tulon siitä osasta, joka ylittää 750 markkaa (suojaosa), voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa. Sovittelujaksona voidaan käyttää myös neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa, jolloin suojaosa on sovittelujaksoa vastaava osuus täyden suojaosan määrästä.

Ansioon suhteutettua päivärahää voidaan maksaa niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäivärahana.

Sovittelujaksona päivärahää määrättäessä voidaan pitää 1 momentissa tarkoitettua lyhy-

empää aikaa, jos henkilö vastaanottaa 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettun työn, joka sijoittuu kahdelle eri sovittelujaksolle. Lyhyempää sovittelujaksoa käytettäessä on sovittelujakson ajalta työstä saatu tulo muutettava laskennalliseksi työtuloksi. Edellä 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua työstä saatu tulo otetaan sovittelussa huomioon, vaikka henkilö ei ole ollut työnhakijana siten kuin 4 §:ssä säädetään.

Sovittelujaksona päivärahää määrättäessä voidaan 17 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettun muutoksen alkaessa tai päättyessä pitää myös 1 momentissa tarkoitettua lyhyempää aikaa, mikäli muutos alkaa tai päättyy kesken kuukautta. Tällöin soviteltu päiväraha määrätään laskennallisen työtulon perusteella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1994.

2.

Laki**työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta**

lisätään 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 19 §:ään, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1537/93), väliaikaisesti uusi 7 momentti seuraavasti:

19 §

Sovittelun päivärahan kesto

väliseltä ajalta maksettuja soviteltuja päivärahoja.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainittuihin enimmäismääriin ei kuitenkaan lueta heinäkuun 1 päivän 1994 ja joulukuun 31 päivän 1995

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1994. Laki on voimassa vuoden 1995 loppuun.

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 1994

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki

työttömyysturvalain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 18 §:n 1—4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1537/93) seuraavasti:

Voimassa oleva laki

18 §

Sovitellun työttömyyspäivärahan suuruus

Soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan siten, että päiväraha ja 80 prosenttia saadun tulon siitä osasta, joka ylittää 750 markkaa, voivat kuukaudessa tai neljän peräkkäisen kalenteriviikon aikana (tarkastelujakso) yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa.

Ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan maksaa niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu tulo tarkastelujakson aikana yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäiväraha.

Päivärahaa määrättäessä tarkastelujaksona käytetään kuukautta tai neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa. Tarkastelujakso alkaa 17 §:n 1 momentin 1—7 kohdissa tarkoitetusta muutoksesta.

Tarkastelujaksona päivärahaa määrättäessä voidaan 17 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun muutoksen alkaessa tai päättyessä pitää myös edellä tarkoitettua lyhyempää aikaa, mikäli muutos alkaa tai päättyy kesken kuukaut-

Ehdotus

18 §

Sovitellun työttömyyspäivärahan suuruus

Soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan siten, että päiväraha ja 80 prosenttia saadun tulon siitä osasta, joka ylittää 750 markkaa (suojaosa), voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka päivärahana muutoin olisi voitu maksaa. Sovittelujaksona voidaan käyttää myös neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa, jolloin suojaosa on sovittelujaksoa vastaava osuus täyden suojaosan määrästä.

Ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan maksaa niin paljon, että se mahdollisine lapsikorotuksineen ja työstä saatu tulo sovittelujakson aikana yhteensä ovat enintään 90 prosenttia ansioon suhteutetun päivärahan perusteena olevasta palkasta, kuitenkin vähintään niin paljon kuin henkilöllä olisi oikeus saada peruspäiväraha.

Sovittelujaksona päivärahaa määrättäessä voidaan pitää 1 momentissa tarkoitettua lyhyempää aikaa, jos henkilö vastaanottaa 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun työn, joka sijoittuu kahdelle eri sovittelujaksolle. Lyhyempää sovittelujaksoa käytettäessä on sovittelujakson ajalta työstä saatu tulo muutettava laskennalliseksi työtuloksi. Edellä 17 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu työstä saatu tulo otetaan sovittelussa huomioon, vaikka henkilö ei ole ollut työnhakijana siten kuin 4 §:ssä säädetään.

Sovittelujaksona päivärahaa määrättäessä voidaan 17 §:n 1 momentin 1—4 kohdissa tarkoitetun muutoksen alkaessa tai päättyessä pitää myös 1 momentissa tarkoitettua lyhyempää aikaa, mikäli muutos alkaa tai päättyy

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

ta. Tällöin soviteltu päiväraha määrätään laskennallisen työtulon perusteella.

kesken kuukautta. Tällöin soviteltu päiväraha määrätään laskennallisen työtulon perusteella.

_____ päivä
Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 1994.

2.

Laki

työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta

lisätään 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 19 §:ään, sellaisena kuin se on 30 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1537/93), väliaikaisesti uusi 7 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

19 §

Sovitellun päivärahan kesto

_____ päivä
Edellä 1 ja 2 momentissa mainittuihin enimmäismääriin ei kuitenkaan lueta heinäkuun 1 päivän 1994 ja joulukuun 31 päivän 1995 väliseltä ajalta maksettuja soviteltuja päivärahoja.

_____ päivä
*Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 1994. Laki on voimassa vuoden 1995 loppuun.*